בשחיטה יבישתא. עסקינן שלא יצא ממנה דם שמף אמו לא הוכשרה ולהאי תנא שחיטה בלא דם לא מכשרה ולא כרבי שמעון: מאן תנא. דמטמי ליה אע"פ שהוא חי: מטמא טומאת אוכלין. בן פקועה ואפילו חי אם נגע בטומאה: וצריך הכשר. דתרי גופי נינהו אלמא

מאי בינייהו דג מקרטע. לאו בין רבי עקיבא וב"ה קא בעי דמתלוקתן מפורש בהדיא דלב"ה דוקא משימותו אלא בין בית שמאי לרבי עקיבא קאמר דתרוייהו מחייב מטמו. ומפרש דאיכא בינייהו דג מקרטע דמחזיק דלבית שמאי שמאי וטמא ולרבי עקיבא טהור כיון דאם זורקו במים הוא יכול לחיות ומקרטע לשון כח וחיות גדול כמו שהבית בערוך מדאמר בילמדנו בפרשת בהעלותך וכיון שהוא יולא ורואה את הנר מיד הוא מתחיל שמח ועומד ומקרטע לפניו תדון דאבה (איוב מא) מתרגמינן קדמיה מקרטע:

[7] **רבי** יוחנן אמר חלבו כחלב בהמה. והא דאמרי רבי יהודה לעיל חלבו של בן תשעה חי ה"מ לאחר שחיטה דניתר בשחיטת אמו:

מה חלב ושתי כליות. ואם תאמר מאי קאמר בת"כ שהבית בקונטרס יכול לא יהא בעוגה ואזהרה אבל יהא בעמוד והקרב והא ההוא קרא דהחלב אשר על הקרב דממעטו מייתי שליל לענין הקרבה כתיב וי"ל דהא דקאמר בת"כ ולא חלב שליל לאו משום דלימעוטו מההוא קרא אלא משום דמשתרי מן כל בבהמה ואין תשוב חלב ובתר הכי קאמר דדלמא אע"ג דנפקא לן מכל בבהמה דאיכו בעוגה ואזהרה מ"מ הוי בעמוד והקרב:

לדברי המתיר אוסר. והא דתנן קרעה טעון שחיטה אמאי אפילו לדברי המתיר דהכא דוקא לדברי המתיר אסור דמהני שחיטת טרפה לענין טומאה והוי כחליו שחוט ותו לא מהניא ביה שחיטה אבל התם לא נשחטה אמו כלל וכן הא דאמרינן לעיל (דף עד.) גבי בעיא דהושיט ידו למעי בהמה ושחט בה בן ט' חי מהו אם דילמא אפילו לרבנן ד' סימנין אכשר ביה רחמנא לא דמי להא דאמרינן הכא לרבנן משום דהכא כחליו שחוט כדפרישית [9] ואפילו לרבא דאמר הכא ד' סימנין אכשר ביה רחמנא אינא למיבעי לעיל דדלמא שאני התם דלא יצא לאויר העולם ואסור אפילו לרבי מאיר וה"ג בין לרבי יוחנן בין לר"ל דפליגי בחלב בן ט' מי מיתוקמא ההיא בעיא דלעיל דאפילו לרבי יוחנן דאמר תדשים גרמי הייו לחלב שנחלב ויצא לאויר העולם ואין [10] אסור חלב חל עד שיולד [11] כדמוכח בפ' גיד הנשה (לקמן דף קג.[12]) ובסוף פ' דם שחיטה (כריתות דף כג.) ואפי' לר"ל דאמר תדשים ואוירא גרמי אפשר דבמעי אמו מהני ביה שחיטה כי היכי דמהניא ליה שחיטת אמו [13]:

ולישנא מתיר

בשחיטה יבישתא ודלא כרבי שמעון מאן תנא עבר בנהר הוכשר הלך לבית הקברות נטמא אמר רבי יוחנן רבי יוסי הגלילי היא דתניא [6] רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי מטמא טומאת אוכלים וצריך הכשר וחכמים אומרים [8] אינו מטמא טומאת אוכלין מפני שהוא חי [9] וכל שהוא חי אינו מטמא טומאת אוכלין ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דאמר רבי יוחנן רבי יוסי הגלילי וב"ש אמרו דבר אחד רבי יוסי הגלילי הא דאמרן ב"ש [10] דתנן דגים מאימתי מקבלין טומאה ב"ש אומרים משיצודו וב"ה אומרים [11] משימותו רבי עקיבא אומר משעה שאין יכולין לחיות מאי בינייהו אמר רבי יוחנן דג מקרטע איכא בינייהו בעי רב חסדא [12] גולדו בדגים סימני טרפה מהו תיבעי למ"ד [13] טרפה חיה ותיבעי למ"ד טרפה אינה חיה תיבעי למ"ד טרפה חיה בהמה הוא דנפישא חיותה אבל דגים דלא נפישא חיותייהו לא או דילמא אפי' למ"ד טרפה אינה חיה הני מילי בהמה דיש במינה שחיטה [14] אבל דגים דאין במינן שחיטה (אימא) לא תיקו הטילה נפל רבי יוחנן אמר [7] חלבו כחלב בהמה ורבי שמעון בן לקיש אמר חלבו כחלב חיה רבי יוחנן אמר חלבו כחלב בהמה אוירא גרים רבי שמעון בן לקיש אמר חלבו כחלב חיה חדשים גרמי איכא דאמרי כל היכא דלא כלו לו חדשיו לא כלום הוא כי פליגי היכא דהושיט ידו למעי בהמה ותלש חלב של בן ט' חי ואכל רבי יוחנן אמר [8] חלבו כחלב בהמה חדשים גרמי רבי שמעון בן לקיש אמר חלבו כחלב חיה חדשים ואוירא גרמי איתיביה ר' יוחנן לרבי שמעון בן לקיש [1] מה חלב ושתי כליות האמורות באשם מוצא מכלל שליל [2] אף כל מוצא מכלל שליל בשלמא לדידי היינו דאיצטריך קרא למעוטי אלא לדידך אמאי איצטריך אמר ליה טעמא דידי נמי מהכא ואיכא דאמרי איתיביה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן מה חלב ושתי כליות האמורות באשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל בשלמא לדידי משום הכי מיעטיה רחמנא אלא לדידך ליקרב א"ל מידי דהוה אמחוסר זמן אמר רבי אמי השוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי לדברי האוסר מתיר לדברי המתיר אוסר [3] רבא אמר [4] לדברי המתיר נמי מותר [5] ד' סימנין אכשר ביה רחמנא אמר רב חסדא השוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי

בהמה דם לא יצא ממנה דם ולא הוכשר הלך בבית הקברות נטמא כו'. כאוכלין דעלמא דלא חשוב חי אלא חשוב כשאר אוכלין דעלמא: דג מאימתי מקבל טומאת אוכלין: **דג מקרטע איכא בינייהו.** דג מפרפר לב"ה אין מקבל טומאת אוכלין עד שימותו ולר' עקיבא משעה שאין יכולין להחיות מקבלין טומאת אוכלים: **גולדו בדגים סימני טרפה.** אחת מי"ח טרפות מהו שיטמא טומאת אוכלין: **אבל דגים דלא נפישא חיותייהו לא.** ומשעה שנולדו בו סימני טרפה מטמאין טומאת אוכלין: **או דלמא אפי' למאן דאמר טרפה אינה חיה.** כלומר הני מילי בהמה דנולדו בה סימני טרפה לאו חשובה חיה דאינה ראויה לשחיטה וכיון דאינה ראויה לשחיטה חשובה מתה אבל לענין דגים אינן חשובין מתין עד שימותו: **מה חלב ושתי כליות האמורין באשם.** כלומר דאשם אינו אלא זכר וזכר אין לו שליל: **אף כל מוצא מכלל שליל.** דאין ראוין לגבי מזבח אימורין דשליל: **בשלמא לדידי היינו דאיצטריך קרא למעוטי.** דחלבו חשוב חלב ואעפ"כ אינו ראוי לאימורין: **א"ל טעם דידי.** דאמינא אנא דאין חשוב חלב: **מהכא.** דחזינן דמיעטיה קרא לגבוה: **מידי דהוה אמחוסר זמן.** דפסול לגבוה האי נמי פסול: **לדברי האוסר מתיר.** לר"מ דמחמיר במתני' דאמר בן ט' צריך שחיטה דלא אמרי' עובר ירך אמו הוא הכא נמי לא אמרי' עובר ירך אמו הוא ואין חשוב טרפה: **לדברי המתיר** בלא שחיטה דאמר עובר ירך אמו הוא הכא נמי אמרי' לענין טרפה עובר ירך אמו ואסור: **ד' סימנין אכשר ביה רחמנא.** כלומר אי שחט את אמו אי כשרה מותר הוא בשחיטתה ואי אמו טרפה ושחיטת אמו אינה ראויה שחיטת (אתי) עצמו מתירו:

ואם

מסורת הש"ס עם הוספות

ס) [תוספתא פ"ד סה"ב], ע) שוקלין פ"ג מ"מ, ג) [לעיל מב. וש"נ], ל) עיין תוס' זבחים דף צח ע"א (ש"מ), ס) [לעיל עד.], ו) לעיל סט., ז) דבורא דנדבה פרשתא יד ה"ד-ה, פ) ושם ד"ה דאיסור, ט) [וער' תוס' כריתות כג. ד"ה טולדות].

גליון הש"ם

גמ' **רבא אמר לדברי המתיר.** עי' נג"ק דף מז ע"א תוס' ד"ה ס"ט: [מכת"י **תוס' ד"ה לדברי וכו' ואפילו לרבא וכו' איכא למיבעי לעיל.** ע' מ"ל דף ו ע"א בתוס' ד"ה וכי וכו']: **בעין משפט אות ד' מו"ר פ"ז מהל' מאכלות אסורות.** שם אימת בהיפוך דתמלנו כתלג מיס:

תורה אור השלם

א) וְאֶת כָּל חֶלְבוֹ יַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת הָאַלְיָה וְאֶת הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב: וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל הַכְּסָלִים וְאֶת הַיֹּתֶרֶת עַל הַכָּבֵד עַל הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה: [ויקרא ג, ג-ד]

ליקוטי רש"י

למ"ד טרפה חיה. לקמן בפרקין (לעיל מז:) אמרו לו והלא הרבה מתקיימות שתים ושלש שנים [לעיל מב.]. **ד' סימנין אכשר ביה רחמנא.** בחיה שני הסימנים שישחטו אם של אמו אם אם שלו [שם עד.].

הגהות וציונים

ח) [בתוספתא איתא **רבי אומר**] (גליון): **ג)** דיש במינה **טרפות** אבל דגים דאין במינם **טרפות** אימא לא תיקו [ש"מ]: **ג)** מדפוס אמ"ד עד דפוס וילנא "במסכת שבת (דף קז:)": **ל)** ומה [ש"מ]: **ה)** **בריש** בהעלותך (כת"י): **ו)** [פי' ענין דילוג. כך איתא בערוך ערך קרטע] (גליון): **ז)** שייך לאיכא דאמרי וכו': **ח)** דאין [ש"מ]: **ט)** נ"ל שצ"ל "ואין איסור חלב עד **שיוצא** לחוץ" (מהר"ם):

עין משפט נר מצוה

נז **א** ב ג מי' פ"ב מהל' טומאת אוכלין הל' ו: **נח** ד מי' פ"ז מהל' מאכלות אסורות הל' ח סמג לאוין קלה טוש"ע י"ד סי' סד סעיף ב הגה"ה: **נט** ה מי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף ג: **ס** ז מי' פ"ח מהלכות מעשה קרבנות הל' יט: **סא** ז מי' פ"ה מהלכות מאכלות אסורות הל' טו ופ"ב מהל' אבות הטומאה הל' ז סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' יג סעיף ג:

רבינו גרשום

בשחיטה יבשתא ודלא כר"ש. כלומר מה דאמרי' עבר בנהר הוכשר ואי לא הוכשר לא נטמא דשחטו את אמו ולא יצא ממנה דם ולא הוכשר העובר בדם אמו ודלא כר"ש דאי כר"ש הא ס"ל אע"ג דלא יצא ממנה דם אין צריך הכשר: **מאן תנא עבר בנהר הוכשר הלך בבית הקברות נטמא כו'.** דעלמא דלא חשוב חי אלא חשוב כשאר אוכלין דעלמא: דג מאימתי מקבל טומאת אוכלין: **דג מקרטע איכא בינייהו.** דג מפרפר לב"ה אין מקבל טומאת אוכלין עד שימותו ולר' עקיבא משעה שאין יכולין להחיות מקבלין טומאת אוכלים: **גולדו בדגים סימני טרפה.** אחת מי"ח טרפות מהו שיטמא טומאת אוכלין: **אבל דגים דלא נפישא חיותייהו לא.** ומשעה שנולדו בו סימני טרפה מטמאין טומאת אוכלין: **או דלמא אפי' למאן דאמר טרפה אינה חיה.** כלומר הני מילי בהמה דנולדו בה סימני טרפה לאו חשובה חיה דאינה ראויה לשחיטה וכיון דאינה ראויה לשחיטה חשובה מתה אבל לענין דגים אינן חשובין מתין עד שימותו: **מה חלב ושתי כליות האמורין באשם.** כלומר דאשם אינו אלא זכר וזכר אין לו שליל: **אף כל מוצא מכלל שליל.** דאין ראוין לגבי מזבח אימורין דשליל: **בשלמא לדידי היינו דאיצטריך קרא למעוטי.** דחלבו חשוב חלב ואעפ"כ אינו ראוי לאימורין: **א"ל טעם דידי.** דאמינא אנא דאין חשוב חלב: **מהכא.** דחזינן דמיעטיה קרא לגבוה: **מידי דהוה אמחוסר זמן.** דפסול לגבוה האי נמי פסול: **לדברי האוסר מתיר.** לר"מ דמחמיר במתני' דאמר בן ט' צריך שחיטה דלא אמרי' עובר ירך אמו הוא הכא נמי לא אמרי' עובר ירך אמו הוא ואין חשוב טרפה: **לדברי המתיר** בלא שחיטה דאמר עובר ירך אמו הוא הכא נמי אמרי' לענין טרפה עובר ירך אמו ואסור: **ד' סימנין אכשר ביה רחמנא.** כלומר אי שחט את אמו אי כשרה מותר הוא בשחיטתה ואי אמו טרפה ושחיטת אמו אינה ראויה שחיטת (אתי) עצמו מתירו: